

Predmet C-774/19

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

22. listopada 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovenija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

5. rujna 2019.

Tužitelj:

A. B.

B. B.

Tuženik:

Personal Exchange International Limited

Predmet glavnog postupka

Sporno je jesu li nadležni sudovi Republike Slovenije ili sudovi Republike Malte. Odlučujuće pitanje materijalnog prava jest jesu li opisane okolnosti, koje treba uzeti u obzir, obuhvaćene područjem primjene pravnog pravila iz članka 15. stavka 1. Uredbe br. 44/2001. Treba utvrditi je li tužitelj u glavnom postupku s tuženikom sklopio ugovor u svojstvu potrošača, izvan svoje profesionalne djelatnosti. Ocjena nadležnosti ovisi o tomu može li se tužitelj smatrati potrošačem u smislu prava Unije.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 15. Uredbe br. 44/2001; pravna osnova zahtjeva je članak 267. UFEU-a.

Prethodno pitanje

Treba li članak 15. stavak 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da se kao ugovor koji je potrošač sklopio u svrhe za koje se može smatrati da su izvan njegove profesionalne djelatnosti može kvalificirati i ugovor o igri internetskog pokera, koji je pojedinac sklopio na daljinu sa stranim priređivačem internetskih igara, i koji podliježe općim uvjetima ugovora tog priređivača, u slučajevima u kojima se pojedinac nekoliko godina uzdržavao prihodima koje je na taj način ostvario ili dobicima od igre pokera, iako nije službeno registriran za takvu djelatnost i, u svakom slučaju, ne nudi tu djelatnost trećim osobama na tržištu kao uslugu uz naplatu?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, konkretno članak 15.

Odredbe nacionalnog prava na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev

Zakon o pravdnem postupku (Zakon o parničnom postupku), konkretno članci 17. i 18.

Zakon o varstvu potrošnikov (Zakon o zaštiti potrošača)

Kratki prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj je igrač pokera koji od tuženika zahtijeva isplatu iznosa od 226 850,21 eura, koji je osvojio igrajući poker na njegovoj internetskoj stranici www.mybet.com u razdoblju od 31. ožujka 2010. do 10. svibnja 2011. Tuženik, organizator te internetske kasino igre, zaplijenio je iznose osvojene u igri te ih je prisvojio, s obzirom na to da je tužitelj, time što je imao različite korisničke račune, povrijedio njegove uvjete igre.
- 2 Tuženik je pravna osoba registrirana kao trgovačko društvo koje nudi usluge internetskih igara na sreću i u tu svrhu raspolaže odobrenjem Republike Malte u kojoj ima svoje sjedište. Tuženik je također nudio internetske igre na sreću na daljinu na svojoj internetskoj stranici (www.mybet.com), zahvaljujući kojoj je svoju trgovačku djelatnost usmjerio i prema Republici Sloveniji.
- 3 Tužitelj je fizička osoba s boravištem u Sloveniji i koristio je usluge koje mu je tuženik nudio na daljinu preko internetske stranice. Sam tužitelj naveo je da je igranjem pokera imao namjeru financijski osigurati budućnost i da je uvršten u kategoriju profesionalnih igrača pokera. Tužitelj nije službeno registriran za izvršavanje ili obavljanje takve djelatnosti. Igranjem pokera zaradio je iznos od

227 226,44 eura, dok je ukupan prihod od te aktivnosti bio viši. Kod tuženika je zarađivao neto iznos od 110 eura po satu.

- 4 Registracijom korisničkog računa na internetskoj stranici tuženika, svaki korisnik, uključujući tužitelja, trebao je prihvatiti posebne i opće uvjete ugovora, koje je jednostrano pripremio tuženik. Korisnik nije imao nikakav utjecaj na sadržaj navedenih uvjeta. Opći uvjeti ugovora predviđali su, među ostalim, nadležnost sudova Republike Malte za eventualne sporove koji proizlaze iz ugovornog odnosa.
- 5 Pravo Republike Malte i opći uvjeti ugovora predviđaju da svaki korisnik može imati samo jedan korisnički račun kod jednog priređivača igara na sreću. Korisnički račun omogućuje igranje samo osobi na koju je registriran. Nova registracija nije dopuštena, kao ni upotreba računa drugog igrača. U slučaju netočnih podataka, registracija takvog igrača nije dopuštena i izvršena registracija odmah se poništava. Opći uvjeti ugovora određuju da, u takvom slučaju, tuženik ima pravo zaplijeniti sredstva koja se nalaze na tom računu kasina.
- 6 Time što je otvorio dodatan račun, tužitelj je povrijedio uvjet posjedovanja samog jednog korisničkog računa koji je, na taj način, namjerno pokušao izbjeći. Zbog povrede navedenih uvjeta, tuženik je 10. svibnja 2011. blokirao korisnički račun tužitelja i zaplijenio cijeli tužiteljev polog u iznosu od 227 226,44 eura.
- 7 Međutim, ta pljenidba, unatoč tomu što je tužitelj povrijedio uvjete, ipak nije bila opravdana, s obzirom na to da tuženik u tom pogledu nije postupio pošteno. Tuženik je znao za takvo ponašanje i tužitelju je omogućio da igra poker, složio se s time te je to u cijelosti odobrio. Iako je dulje vrijeme znao da je tužitelj počinio povrede, nije blokirao njegov račun niti ga je spriječio da nastavi igrati. Naime, tuženik je zaradio proviziju od tužiteljevih igara i na kraju je prisvojio sve iznose koje je tužitelj do tada osvojio. S obzirom na prethodno navedeno, tužitelj ima pravo na povrat iznosa koje je osvojio igrom, a tuženik ih je dužan isplatiti.
- 8 Prvostupanjski sud u cijelosti je prihvatio tužiteljevu tužbu te je presudio da mu tuženik treba isplatiti iznos od 226 850,21 eura, uvećan za zatezne kamate.
- 9 Prvostupanjski sud smatrao je da je tužitelj djelovao u svojstvu potrošača izvan profesionalne djelatnosti. Pritom je prihvatio nadležnost slovenskih sudova s obzirom na njegovo mjesto domicila, odnosno Republiku Sloveniju.
- 10 Protiv takve odluke kojom je prvostupanjski sud usvojio tužiteljevu tužbu, tuženik je podnio žalbu pred drugostupanjskim sudom, koji je odbio njegovu žalbu kao neosnovanu i u cijelosti prihvatio sve zaključke i razloge koje je naveo prvostupanjski sud.
- 11 Tuženik je protiv presude drugostupanjskog suda podnio reviziju pred Vrhovnim sodiščem Republike Slovenije (Vrhovni sud Republike Slovenije, Slovenija). Tom revizijom ističe bitne povrede postupovnih pravila i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Tuženik u biti osporava zaključak sudova nižeg stupnja da je

tužitelj bio potrošač koji djeluje izvan svoje profesionalne djelatnosti. U svojem odgovoru na reviziju, tužitelj je osporio tuženikove prigovore te se složio s mišljenjem sudova nižeg stupnja.

Glavni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 12 Tužitelj tuženikovu obvezu u pogledu plaćanja temelji na činjenici da je taj iznos osvojio u svojstvu igrača pokera u okviru usluga internetske kasino igre, koju je tuženik nudio kao organizator internetske stranice. Igrači pokera registriraju se na njegovoj internetskoj stranici i otvaraju svoj korisnički račun na koji uplaćuju novčani polog, koji potom mogu koristiti za igranje na internetskoj stranici ili za plaćanje u bilo kojem trenutku. Budući da je tuženik neopravdano prisvojio tužiteljev novac, dužan ga je vratiti.
- 13 Tužitelj temelji nadležnost sudova Republike Slovenije na činjenici da je koristio tuženikove usluge internetske kasino igre u svojstvu potrošača jer je djelovao izvan svoje profesionalne djelatnosti. Stoga on ima svojstvo potrošača i, primjenom članaka 15. i 16. Uredbe br. 44/2001, ima pravo podnijeti tužbu u državi u kojoj ima domicil.
- 14 Tuženik zahtijeva da se tužba odbaci kao nedopuštena jer slovenski sudovi nisu nadležni za odlučivanje o ovom pitanju, nego su nadležni sudovi Republike Malte u kojoj tuženik ima svoje sjedište. Tužitelj nije imao svojstvo potrošača, s obzirom na to da je riječ o profesionalnom igraču koji nema pravo na zaštitu potrošača.
- 15 Tuženik je stoga zakonito zaplijenio tužiteljev novac jer je on povrijedio njegove uvjete. Osim toga, tužitelj je, uz svoj redovni korisnički račun, imao i dodatan korisnički račun, što je zabranjeno.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 16 Postavljeno je pitanje bitno jer o njemu ovisi konačna odluka. Iz ispitivanja sudske prakse Suda proizlazi da Sud još nije odlučivao o takvom slučaju. Primjena prava Unije također nije toliko jasna da ne ostavlja mjesta nikakvoj sumnji (doktrina *acte clair*). Iz drugih predmeta pred Sudom Europske unije (C-498/16 (Schrems, ECLI:EU:C:2018:37), C-297/14 (Hobohom, ECLI:EU:C:2015:844), C-441/13 (Hejduk, ECLI:EU:C:2015:28), C-375/13 (Kolassa, ECLI:EU:C:2015:37), C-508/12 (Vapenik, ECLI:EU:C:2013:790), C-218/12 (Emrek, ECLI:EU:C:2013:666), C-419/11 (Česká spořitelna, ECLI:EU:C:2013:165), C-190/11 (Muhlleitner, ECLI:EU:C:2012:542) kao i C-585/08 i C-144/09 (Pammer i Hotel Alpenhof, ECLI:EU:C:2010:740)), u kojima je, osim toga, bila riječ o drukčijoj činjeničnoj situaciji, proizlazi da pojam potrošača treba tumačiti na autonoman i ujednačen način, s obzirom na to da je riječ o autonomnom pojmu prava Unije. Zaštita potrošača primjenjuje se samo na krajnjeg potrošača pojedinca i na ugovore čiji je jedini cilj ispunjavanje privatnih potrošačkih potreba pojedinca.

- 17 Također treba uzeti u obzir pojam potrošača koji je sadržan u drugim dodatnim relevantnim odredbama prava Unije, na primjer, u Uredbi br. 805/2004, Direktivi 1999/44/EZ te Direktivi 93/13/EEZ i ostalima. Isto vrijedi i za tumačenje Suda za potrebe primjene Konvencije iz Bruxellesa iz 1968. (C-150/77 (Bertrand, ECLI:EU:C:1978:137), C-89/91 (Shearson Lehman Hutton, ECLI:EU:C:1993:15), C-464/01 (Gruber, ECLI:EU:C:2005:32), C-96/00 (Gabriel, ECLI:EU:C:2002:436), C-269/95 (Benincasa, ECLI:EU:C:1997:337) i druge).
- 18 Iz činjeničnih okolnosti predmeta proizlazi da se preklapaju okolnosti koje obilježavaju potrošače pojedince i okolnosti koje obilježavaju obavljanje gospodarske ili profesionalne aktivnosti. U tom je smislu riječ o različitim relevantnim, ali konkurentnim okolnostima koje hijerarhijski i kvalitativno trebaju biti podređene pravu Unije. U ovom je slučaju moguće i tumačenje pojma potrošača koje predlaže tužitelj i drukčije tumačenje tog istog pojma koje predlaže tuženik.
- 19 Ta dva tumačenja razlikuju se i konceptualno. U pogledu sadržaja, u oba je slučaja riječ o odnosu između tradicionalnog i modernijeg pojma potrošača te shvaćanja privatne i profesionalne aktivnosti pojedinca. Tumačenje koje podupire tužitelj odnosi se na profesionalnu djelatnost pojedinca u formalnom smislu, dok pristup tuženika zanemaruje način izvršavanja te djelatnosti i naglašava njezino značenje za pojedinca.
- 20 Različite jezične verzije određenih država članica Unije¹, koje se razlikuju u nijansama, stvaraju dodatne nejasnoće. Opseg usporedivih definicija na svim jezicima također nije potpuno jednak. Status potrošača u svim je jezičnim verzijama isključen u slučaju profesionalne djelatnosti pojedinca.² Neke jezične verzije, osim toga, sadržavaju dodatne verbalne elemente. Taj element na slovenskom jeziku glasi „pridobitna dejavnost” te se odnosi na tehnički i gospodarski aspekt priljeva novca, u smislu stjecanja materijalnih dobara. Taj se

¹ **Slovenski:** „V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti [...]”

– **Engleski:** „In matters relating to a contract concluded by a person, the consumer, for a purpose which can be regarded as being outside his trade or profession [...]”.

– **Njemački:** „Bilden ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag, den eine Person, der Verbraucher, zu einem Zweck geschlossen hat, der nicht der beruflichen oder gewerblichen Tätigkeit dieser Person zugerechnet werden kann [...]”.

– **Francuski:** „En matière de contrat conclu par une personne, le consommateur, pour un usage pouvant être considéré comme étranger à son activité professionnelle [...]”.

– **Hrvatski:** „U stvarima koji se odnose na ugovor koji sklapa osoba – potrošač, u svrhe za koje se može smatrati da su izvan njezine profesionalne djelatnosti”.

² Na slovenskom „poklic”; na engleskom „profession”; na njemačkom „beruflich”; na francuskom „professionnelle”; na hrvatskom „profesionalne”.

element može shvatiti nešto drukčije ako se uspoređi s engleskom riječi „trade”,³ koja se odnosi na trgovinu kao razmjenu robe ili usluga u smislu gospodarskog i organiziranog tržišta. Široko značenje također ima i njemački pojam „gewerblich” u kojem se navodi važnost gospodarske naravi, ali više u smislu pojedinačne tržišne orijentacije. U određenim jezicima ne postoje opisani dodatni verbalni elementi i postoji samo povezanost s „profesionalnim” (u hrvatskoj definiciji, na primjer, uz „profesionalnu [djelatnost]”, ne postoje dodatni verbalni elementi). Navedena jezična raznolikost pokazuje da navedeni pojam nije ujednačen kad je riječ o jezičnom tumačenju, što ne pridonosi jasnijem razumijevanju članka 15. stavka 1. Uredbe br. 44/2001.

- 21 Riječ je o zanimljivom pitanju koje se odnosi na trenutačnu životnu situaciju koja ima širi opseg. O tumačenju prava koje će dati Sud Europske unije također će ovisiti sljedeća definicija usporedivih djelatnosti, koje se već sada u teoriji djelomično razlikuju od klasičnog koncepta potrošnje i koje postaju sve raširenije. Po analogiji, također se među te aktivnosti može uvrstiti i zarada ostvarena igranjem računalnih igara ili drugim virtualnim aktivnostima koje mogu činiti moderna sredstva uzdržavanja i djelatnosti. Stoga će tumačenje koje će dati Sud također dovesti u pitanje i određene tradicionalne veze koje su (bile) uobičajene za klasični koncept potrošnje.

³ Online Cambridge dictionary: „*the activity of buying and selling, or exchanging goods and/or services between people*” [...] „*business activity*”.